

Conform
modelelor
stabilite
de ME

BAC

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Monica Cristina Anisie
Constantin Ciprian Nistor
Georgiana Andreea Nistor

În loc de prefață, o scurtă descriere...

Deschid cartea: cartea geme/Caut vremea: nu e vreme.
(Tudor Arghezi, *Incertitudine*)

Lucrarea de față este destinată în special elevilor din ciclul superior al liceului, clasele a XI-a și a XII-a, care vor susține simularea sau proba scrisă a **Bacalaureatului** la disciplina *Limba și literatura română* și în egală măsură oricărui tânăr în viziunea căruia *examenul maturității* se pregătește sistematic, pe parcursul celor patru ani de studiu. Pentru a veni în sprijinul vostru, am gândit o structură clară, echilibrată, îmbinând suportul teoretic cu o parte aplicativă consistentă, completată printr-o **bibliografie selectivă** care permite aprofundarea conținuturilor curriculare prevăzute de programa școlară.

Breviarul teoretic dezvoltă o serie complexă de repere necesare pentru redactarea textului argumentativ și noțiuni-cheie, a căror analiză și interpretare se regăsește în cerințele *Subiectului al II-lea: valențe stilistice ale unor moduri și timpuri verbale, moduri de expunere specifice operei epice, lirice sau dramatice, schițe de evoluție a principalelor orientări estetice și curente literare, modalități de caracterizare a personajului literar, elemente de stil, compoziție și limbaj* etc. Toate conceptele au fost explicate în detaliu și exemplificate în mod corespunzător, în ideea de a optimiza resursele învățării și de a eficientiza procesul pregătirii voastre individuale.

Cele **60 de variante** pe care vi le propunem spre rezolvare sunt construite în deplin acord cu modelele de subiecte publicate de Centrul Național de Evaluare și Examinare din cadrul Ministerului Educației Naționale. Textele-suport pentru *Subiectul I* au fost selectate din autori consacrați, acoperă o gamă variată de stiluri și pun în circulație idei de valoare, solicitându-vă diferite abilități de viață sau cognitive: conexiuni diverse, o gândire inter- și transdisciplinară, un limbaj adecvat contextului comunicării. Întrucât proba de examen nu mai operează distincția între *profilul real* și cel *umanist*, cu excepția *Subiectului al III-lea*, am conceput testele cu grade variate de dificultate, pentru a permite o abordare cât mai flexibilă. De asemenea, am intuit nevoile voastre și am explicat, ori de câte ori situația a impus-o, cuvintele al căror sens am considerat că nu vă este mereu accesibil.

Pornind de la premisa că baremele de evaluare ale subiectelor date vizează orice rezolvare corectă, am avut în vedere să recomandăm anumite **sugestii de elaborare a răspunsurilor**

pentru câteva dintre variante. Acestea sunt orientative, pentru că soluțiile implică, în majoritatea cazurilor, o componentă subiectivă, depinzând de modul fiecăruia de a opta pentru un anumit tip de răspuns.

Pe cale de consecință, vă sfătuim să vă raportați în orice demers personal la standarde, valori și atitudini superioare, pentru a demonstra competențele de lucru cu textul. Fiți creativi!

Autorii

BREVIAR TEORETIC

I. Textul argumentativ → act de comunicare centrat pe *funcția conativă* a limbajului, cu scopul de convingere a receptorului privind valabilitatea unui punct de vedere:

- ✓ demersul argumentativ → demonstrație logică a unei opinii, pornind de la o anumită temă;
- ✓ obiectul enunțării → *o teză/premisă*, susținută cu argumente și exemplificată convingător;
- ✓ strategia argumentării → parcurgerea a trei etape obligatorii: **a susține, a dovedi, a întări**;
- ✓ scopul argumentării → persuasiv, de a convinge cititorul ipotetic sau interlocutorul.

Observație: Opinia neînsoțită de argumente și exemple rămâne o afirmație fără susținere (!)

1. Demersul unei argumentări:

- ✓ enunțarea ipotezei → formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție:
 - elaborarea unui enunț clar față de *opinia/teza/ideea* ce urmează a fi demonstrată;
 - este necesară folosirea unor verbe de opinie sau ale subiectivității evaluative;
- ✓ argumentarea propriu-zisă → dezvoltarea a cel puțin două argumente:
 - în *continuitate* (= probează/justifică teza) sau în *contrarietate* (= o infirmă/neagă);
 - susținerea cu exemple pertinente, citate critice, opinii de autoritate, comparații care evidențiază ideea susținută;
- ✓ formularea concluziei → reluarea ipotezei în mod nuanțat/contrazicerea acesteia:
 - exprimarea unei idei pertinente, sinteză a celor anterior enunțate.

2. Conectori pragmatici cu rol discursiv → **conjunții, adverbe, prepoziții, interjecții, verbe, expresii și locuțiuni verbale, conjuncționale, adverbiale, prepoziționale care:**

- ✓ introduc ipoteza → *părerea mea este, voi arăta/demonstra, se poate spune, pornind de la ideea/premisa, consider, sunt de părere, presupun, cred, admit, susțin*;
- ✓ justifică argumentele → *de fapt, dovadă că, cum, având în vedere, de altfel*;
 - prime → *în primă instanță, în primul rând, mai întâi de toate, să începem prin, trebuie amintit mai întâi, prima remarcă se referă la, se poate porni de la ideea, pentru început, se poate admite, pe de o parte, un prim argument este de natură*;

- secundare → *în plan secund, în al doilea rând, în plus, în continuare, pe de altă parte, nu numai, de altfel, dovada faptului, ar mai fi de menționat, nu e de neglijat;*
- terțiare → *în fine, pentru a termina ideea, în ultimul rând, nu în ultimul rând;*
- ✓ formulează concluzia → *deci, așadar, în concluzie, iată de ce, în sinteză, în sinteza celor afirmate, pe cale de consecință, pentru a conchide.*

3. Rolul conectorilor în funcție de natura relației dintre secvențele discursului:

- ✓ analogie → *de asemenea, adică, precum, ca și cum, amintind de, în mod similar, în plus;*
- ✓ exemplificare → *de exemplu, de pildă, să luăm în considerare, în această privință, în ceea ce privește, având în vedere, cu alte cuvinte, de menționat faptul că, se poate invoca;*
- ✓ explicare → *altfel spus, mă refer la, vreau să demonstrez/admit, de fapt;*
- ✓ disjuncție → *sau, fie, ori, exceptând, ceea ce exclude, spre deosebire, în contrast cu;*
- ✓ opozitie/rezervă/rectificare → *totuși, în schimb, din contră, de fapt, în realitate, în timp ce, în loc să, ceea ce contrazice/interzice, spre deosebire de;*
- ✓ concesie → *deși, chiar dacă, totuși, cu toate acestea, să admitem totuși, în ciuda/pofida;*
- ✓ cauzalitate → *pentru că, fiindcă, deoarece, căci, întrucât, având în vedere, dat fiind faptul că, din moment ce, din această cauză, din acest motiv/considerent;*
- ✓ consecință → *deci, așadar, în consecință, drept urmare, ceea ce implică, din care decurge, ceea ce trimite la, prin urmare, ca atare.*

4. Câteva recomandări practice...

- ✓ elaborați, înainte de toate, o schită de lucru, un plan care să vă ajute în organizarea ideilor;
- ✓ ideal este să vă structurați textul în patru alineate sau paragrafe distincte, corespunzătoare ipotezei, celor două argumente, respectiv concluziei;
- ✓ delimitați toate aceste patru secvențe într-un mod clar, prin conectorii specifici recomandați;
- ✓ încercați să vă dozați informațiile de care dispuneți, astfel încât să evitați riscul redundanței;
- ✓ nu pierdeți din vedere faptul că baremul de evaluare prevede raportarea la textul-suport în dezvoltarea oricăruia dintre argumentele enunțate;
- ✓ construiți argumente care să acopere o gamă variată de domenii, preocupări, interese: *științe, istorie, sociologie, psihologie, arte, sport etc.;*
- ✓ puteți opta pentru exemple consacrate, pe care le puteți formula prin analogie, deducție, comparație sau le puteți selecta din statistici, aforisme, reflecții, cugetări, maxime;
- ✓ trimiterile la zona literaturii sunt necesare, dar nu au caracter obligatoriu, astfel încât puteți recurge la experiența culturală sau personală de care dispuneți (biografii celebre, istoria unor locuri fascinante, modele de civilizație care v-au impresionat, călătorii etc.);
- ✓ aveți în vedere calitatea exprimării, reflectată în norme de ortografie și de punctuație, calitățile generale și particulare ale stilurilor individuale (claritate, precizie, proprietate, naturalețe);
- ✓ evitați așa-numiții conectori universali: „lucru”, „chestie” sau „gen”, specifici limbajului colocvial; îi puteți înlocui, în schimb, prin „aspect”, „element”, „fapt”, „marcă”, „trăsătură”.

II. Repere în analiza textului literar

1. Valori stilistice ale unor moduri și timpuri verbale

- **Indicativul** → acțiuni complexe, reale, percepute ca fiind sigure, acoperind toate cele trei registre temporale: *trecut, prezent și viitor*:
- **imperfectul** → acțiune în curs de desfășurare, anterioară momentului vorbirii:
 - ✓ cumulează valori stilistice multiple: evocativ, durativ, descriptiv;
 - ✓ susține tonul evocării nostalgice sau confesive, reiterând acțiuni, fapte sau stări trecute în perspectiva prezentului;
 - ✓ creează senzația duratei infinite, a „sfârșitului continuu”, a extensiei temporale validate de o percepție subiectivă;
 - ✓ asociat descrierii, apare în secvențe expositive sau de fixare a cadrului, a decorului sau pentru a configura o anumită atmosferă.
 - **perfectul simplu și perfectul compus** → acțiuni care instituie variații în timp, prin raportare la momentul vorbirii:
 - perfectul simplu se raportează la acțiuni încheiate într-un trecut imediat, restrângând astfel perspectiva temporală:
 - ✓ efectul expresiv este unul dinamic, de senzație recentă și se poate asocia oralității, ca dominantă stilistică;
 - ✓ folosit ca timp narativ, nu se referă numai la acțiuni recente, ci apare și în proza de evocare istorică;
 - ✓ succesiunea acestor verbe implică un ritm susținut, alert;
 - ✓ conotat regional → marcă dialectală a discursului, fiind specific graiurilor oltenesti.
 - perfectul compus implică o mare mobilitate în timp:
 - ✓ prin definiție este un timp perfectiv, indicând acțiuni încheiate;
 - ✓ creează un decupaj în fluxul vorbirii, printr-o delimitare certă de planul prezentului;
 - ✓ disociază discursul *personajului* de intervenția *naratorului*;
 - ✓ redă caracterul ireversibil al acțiunilor surprinse.
 - **mai-mult-ca-perfectul** → descrie acțiuni trecute și încheiate înaintea unui alt moment de timp trecut (= valoare absolută):
 - ✓ exprimă relația cronologică a unei acțiuni trecute în raport cu o alta;
 - ✓ conferă viziunii artistice o notă retrospectivă, deci paseistă;
 - ✓ utilizat în narațiuni istorice pentru efectul de *culoare locală*;
 - ✓ modalitate stilistică de *arhaicizare* a discursului.
 - **prezentul** → acțiune desfășurată concomitent cu momentul vorbirii:
 - ✓ indică certitudinea locutorului (= a vorbitorului) în raport cu obiectul enunțării (= al relatării);
 - ✓ creează impresia de autenticitate, de reprezentare verosimilă a situațiilor pe care le actualizează;

Varianta 19

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Florian Saiu: Sunteți atrasă de perioada dintre cele două războaie mondiale, cartea dumneavoastră, *Întoarcere în Bucureștiul interbelic*, stă mărturie. Vorbiți-ne despre această pasiune.

Ioana Pârvulescu: Ați văzut filmul lui Woody Allan *Midnight in Paris*? E din 2011. Personajul de acolo, un scriitor, alunecă în interbelic, adică „anii nebuni” și, de acolo, fi-resc, mai departe, în Belle époque*. Ca mine. Eu am descoperit interbelicul pe cont propriu, prin 1996, fără vreun scop, fără cea mai mică prejudecată, l-am descoperit prin intermediul ziarelor din perioada aceea pe care le-am citit din pură plăcere. Nu pentru că mi-ar fi lăudat cineva interbelicul, nu pentru că aveam de făcut vreo lucrare academică sub îndrumarea cuiva, nu pentru că voiam ceva de la el. Nu pentru că aș fi avut nostalgii interbelice (de unde să le am?) cum au crezut unii. În libertate absolută și din curiozitate. [...]

F.S.: V-ar fi plăcut să trăiți în *La Belle époque*?

I.P.: Mi-ar plăcea, mai degrabă, să vizitez epoca din preajma lui 1900, nu să trăiesc acolo. Mi-ar plăcea, în schimb, ca felul lor de a fi altruist și politețea lor să se transfere contemporanilor noștri. Să avem și beneficiile confortului de secol 21, și beneficiile sufletești ale oamenilor de atunci. Deși povestea cu confortul e discutabilă: ei trăiau mai larg, nu în cutiuțele de chibrituri ale blocului, auzind totul de la vecini.

F.S.: Cum vă explicați, totuși, că una dintre cele mai frumoase perioade, chiar înfloritoare, a fost urmată de două războaie mondiale? Unde au greșit oamenii?

I.P.: La întrebarea asta istoria răspunde destul de precis, ajunge să citim cartea domnului Boia despre *Primul Război Mondial*. Să adaug totuși ceva și din perspectiva mea. Greșeala a fost prea multă încredere în mintea omului în genere, în conștiința binelui și în faptul că nu mai pot exista războaie. Statistic vorbind, domina o candoare* care i-a împiedicat pe oameni să se teamă îndeajuns și, deci, să ia măsuri. Soarta îți joacă întotdeauna feste cumplite, când ești candid, iar asta nu are deloc legătură cu inteligența, pentru că unii dintre cei mai inteligenți oameni s-au format în Belle époque, Einstein, ca să dau un singur exemplu din zeci, sute chiar. Mie mi se pare că atunci gradul de inteligență, de prospețime a gândirii și de profunzime a sentimentelor era mult mai mare decât astăzi, dar ar trebui să scriu o carte ca să demonstrez asta.

(Florian Saiu, Ioana Pârvulescu: „Soarta îți joacă feste cumplite, când ești candid”, în *România literară*)

**La Belle époque* (fr.) – Epoca frumoasă, perioadă înfloritoare din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, care permerge Primului Război Mondial;

**candoare* – inocență, naivitate.

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Explică sensul din text al expresiei *să ia măsuri*. **6 puncte**
2. Menționează două trăsături ale oamenilor din perioada numită *Belle époque* pe care Ioana Pârvulescu le apreciază. **6 puncte**
3. Identifică două motive pentru care în perioada numită *Belle époque* nu s-au luat măsuri împotriva unor conflagrații de anvergura unui război mondial, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
4. Precizează relația dintre *candoare* și *teamă*, așa cum se desprinde din textul dat. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30–50 de cuvinte, semnificația secvenței: *Soarta îți joacă întotdeauna feste cumplite, când ești candid, iar asta nu are deloc legătură cu inteligența*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă dorința de a cunoaște o epocă se justifică sau nu prin necesitatea unor repere valorice, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul realizat de Florian Saiu, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

Cele dintâi stele-nmuguriseră. Era târziu.

Talaze după talaze se întorceau din zare*

toamna o răscolea vântul plin de soare,

frunze sângerau în gol tăcutul bocet viu...

Atunci mi-a apărut, deasupra scrisorilor, din vitregia surghiunirii,

umbra ta dragă, poete, care cântaseși învățăturile iubirii

rătăcitor pe limanul amăgirii,*

gonit de cei ce urau să te înțeleagă.

*La fumul unui foc de butuci de vie,
unde aburesc sumane iernatul bârsanelor oi,
povestea barbarilor de zei frumoși, aproape goi
dintr-o cetate albă-aurie... [...]*

(Adrian Maniu, *Elegie*)

*talaz – val;

*liman – țârm, mal.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi **6 puncte**, iar pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *tema și viziunea despre lume într-un text narativ*, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Varianta 20

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ioan Massoff: Desigur că romanul are „cheie”. Gheorghidiu ești dumneata; dar cine este eroina, cine e unchiul? Dar Lumânăraru?

Camil Petrescu: Te înșeli, Gheorghidiu nu sunt eu; de altfel, n-am fost niciodată însurat. Romanul nu are nicio cheie, dar aproape toate gesturile, dacă vrei și cele mai multe incidente, sunt culese din mediul în care am trăit și asta duce la confuzii între cunoscuți și prieteni. Toate incidentele sunt aproape autentice, dar sunt altfel decât au fost în realitate. Eroii mei nu sunt fotografii după natură. Structura sufletească a fiecăruia este o rezultată a structurilor sufletești ale mai multor persoane; nu spun că eu m-am exclus.

Partea a doua a romanului însă își are autenticitatea ei. Sunt lecturi riguros autentice, redate aș putea spune cronologic, în așa măsură, încât am lăsat la o parte incidente care ar fi interesat foarte mult, din a doua parte a campaniei, aceasta tocmai ca să nu mai alterez desfășurarea lor.

Ioan Massoff: Care crezi că a plăcut mai mult: *Ultima noapte de dragoste* sau *Întâia noapte de război*?

Camil Petrescu: Mi-e imposibil să-mi dau seama de acest lucru. Părerile sunt extrem de împărțite. Unii s-au pasionat pentru primul volum, al meandrelor geloziei, alții, numai pentru cel de-al doilea.

(Ioan Massoff, *Succesul*, în *Rampa*)

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Stabilește sensul din text al secvenței *romanul are „cheie”*. **6 puncte**
2. Menționează un motiv pentru care Camil Petrescu respinge identificarea cu personajul Gheorghidiu. **6 puncte**
3. Precizează în ce constă *structura sufletească* a personajelor camilpetresciene, potrivit informațiilor din text. **6 puncte**
4. Justifică afirmația lui Camil Petrescu privind autenticitatea celei de-a doua părți a romanului. **6 puncte**
5. Comentează, în 30–50 de cuvinte, semnificația afirmației: *Eroii mei nu sunt fotografii după natură*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă este sau nu importantă cunoașterea biografiei unui scriitor pentru înțelegerea operei sale, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din interviul *Succesul* de Ioan Massoff, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; 14 puncte
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. 6 puncte

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Îmi voi ucide timpul și visurile, deci.
Cârpi-voi pe-ntuneric mantaua vieții mele.
Drept mulțumire ști-voi că cerurile reci
Vor strecura prin găuri lumina unei stele.*

*Să las s-o umple cerul cu vastul lui tezaur?
Înveșmântat domnește, să trec cu giulgiul rupt;
Pe coate cu luceferi, spoit pe piept cu aur
Și tatuat cu fulger, să nu-nving? să nu lupt? [...]*

(Tudor Arghezi, *Nehotărâre*)

Notă

Pentru **conținut**, vei primi **6 puncte**, iar pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *relația dintre două personaje într-un text narativ*, aparținând lui Mihail Sadoveanu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al fiecărui personaj din textul narativ studiat;
- evidențierea evoluției relației dintre cele două personaje prin două scene/secvențe comentate;

- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru evoluția relației dintre personaje (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj, modalități de caracterizare etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, esul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Varianta 21

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Pe 13 decembrie, cu prilejul comemorării a, iată!, trei decenii de la moartea lui Nichita Stănescu, Editura Casa Radio a lansat la Cafē Cărturești cea de-a cincea ediție a audio-book-ului Carte vorbită, cuprinzând înregistrări radiofonice realizate în perioada 1964–1983 de poetul celor 11 elegii. Este, trebuie precizat, un record de vânzări în materie pe piața românească. Faptul că la această lansare au vorbit – și au făcut-o, realmente, impresionant – doi poeți optzeciști notorii precum Florin Iaru (autorul unei notabile prefețe) și Bogdan Ghiu spune, cred, ceva semnificativ atât despre cel comemorat, cât și despre rezonanța lui din prezent. Spune, mai întâi, că după atâtea tentative decanonizante, când unii-alții s-au războit ba cu boema, ba cu compromisurile, ba cu gloria și mitizarea lui, până și „optzeciștii” – alții în afara unor vechi admiratori precum Traian T. Coșovei, Mariana Marin sau Ion Stratan – se întorc la admiratul lor rival ca la un ultim mit al Poeziei. Și mai spune ceva important despre rezistența în timp a unui icon* autentic. E adevărat că epoca noastră nu mai produce, din varii cauze, mituri literare naționale, iar poeții și scriitorii pot aspira, cel mult, la statutul efemer de vedete mediatice sau politice. Dar e la fel de adevărat că această lipsă se resimte tot mai mult, inclusiv în rândul noilor veniți.*

Ideea unei „cărți vorbite” i-a aparținut poetului însuși, într-una dintre convorbirile sale cu Ion Drăgănoiu (poet el însuși și realizator de emisiuni radiofonice). De altfel, pe toate paginile din dreapta ale culegerii poetice putem citi o însemnare autenticată („carte

vorbită”) de mâna autorului însuși. Volumul de față poate fi privit, la fel de bine, și ca „album” de versuri. Ca album sonor, vreau să spun.

(Paul Cernat, *Nichita Stănescu, 30 de ani după*, în *Observator cultural*)

**decanonizant* – care scoate în afara canonului; aici, în afara convențiilor;

**icon* – aici, simbol.

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Explică sensul din text al sintagmei *rezistența în timp*. **6 puncte**
2. Indică data comemorării a trei decenii de la moartea lui Nichita Stănescu. **6 puncte**
3. Menționează conținutul celei de-a cincea ediții a audiobook-ului *carte vorbită*, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
4. Precizează atitudinea locutorului care se desprinde din structura *cu prilejul comemorării a, iată!, trei decenii*. **6 puncte**
5. Prezintă, în 30–50 de cuvinte, profilul cultural/literar al perioadei prezentate, valorificând informațiile din următoarea secvență: *E adevărat că epoca noastră nu mai produce, din varii cauze, mituri literare naționale, iar poeții și scriitorii pot aspira, cel mult, la statutul efemer de vedete mediatice sau politice*. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă, în societatea actuală, audiobook-urile reprezintă sau nu o formă de răspândire a culturii, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din articolul *Nichita Stănescu, 30 de ani după* de Paul Cernat, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Am așteptat amurgul ca zărilor să fie
Altare largi suflăte în aur precurat,*

*Iar sălciile, care pe drum au tremurat,
Înspre Golești să-nșire albastra lor stafie.*

*Am stat bătând la poartă prelung – și s-a deschis;
Și iată casa-n iederi și parcul în paragini,
Și iată-mă ca unul ce-ar răsfoi imagini
Dintr-o călătorie pe jumătate vis.*

*Aleele – e toamnă – duc toate către moarte. [...]
Și, inimă-ncărcată de amintiri, îmi zici:
Va trebui odată Florica* ta să poarte.*

*În ea pustietatea de care mai bolești...
Dar m-am oprit cu mâna sfios la pălărie,
Căci m-ajungeau, lungite de-amurg pe bălărie,
Mari, umbrele-nfrățite a fraților Golești*.*

(Ion Pillat, *Parcul Goleștilor*)

**Florica* – moșie a Brătienilor, moștenită de familia poetului Ion Pillat;

**frații Golești* – denumire colectivă sub care sunt cunoscuți cei patru fii ai marelui ban Dinicu Golescu.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi **6 puncte**, iar pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități ale romanului balzacian*, aparținând lui G. Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului narativ studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică;
- comentarea a două secvențe relevante pentru tema textului narativ studiat;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru textul narativ ales (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narrative, instanțele comunicării narrative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, esul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Varianta 22

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

Ce a însemnat Blajul în desfășurarea procesului atât de anevoie de descifrat al formației lui Eminescu? În primul rând și la primul nivel, o infuzie puternică de patriotism care a crescut și mai mult concentrarea sentimentului născut și cultivat cu pietate ardentă de Aron Pumnul în ucenicul său, prin contactul direct, atât de prețios, cu locuri sacre din istoria militantă a poporului român. Apoi, în cultura lui, legătura nemijlocită cu comorile din bibliotecile Blajului, răsfoirea și lectura a o seamă de lucrări manuscrise sau tipărite l-au îmbogățit considerabil, dată fiind enorma sa apetență* de informație. A venit aici în atingere cu cultura europeană, într-un chip care i-a schimbat incipient, dar hotărâtor forma minții. Formula de „Roma mică”, pe care o folosea la sosire, se umpluse acum cu un conținut de adevăr sigur pentru Eminescu. La capătul unei șederi de câteva luni în centrul românismului ardelean, el a simțit procesul de osmoză* cu Europa realizat de corifeii Școlii ardelenice și de urmașii lor, ca de o deliberată sarcină a afirmării latinității noastre, a descendenței noastre din vechea Romă. În atmosfera aceea de blândă sobrietate a peisajului, de simplitate majestuoasă, mintea lui a cuprins sensul mișcării întreprinse de blăjeni întru desțelenirea fântânilor genetice ale neamului, prin istorie și filologie, întru repunerea în lucrare a mitului civilizator, cultural, menit a face pe români să intre din nou în legătură cu Europa, cu Roma nașterii lor.*

(Zoe Dumitrescu-Bușulenga, *Eminescu. Viața*)

* *pietate* – sentiment de respect profund și duioșie față de cineva sau ceva;

* *apetență* – tendință a cuiva către ceea ce îi poate satisface nevoile, înclinațiile etc.;

* *osmoză* – aici cu sens figurat, de contopire cu spiritul Europei apusene.

A. Scrie pe foaia de examen, în enunțuri, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat:

1. Explică sensul din text al sintagmei *a venit în atingere*. **6 puncte**
2. Menționează sentimentul pe care Aron Pumnul l-a cultivat în ucenicul său, așa cum reiese din textul-suport. **6 puncte**
3. Precizează în ce constau comorile bibliotecilor Blajului, utilizând informațiile din textul dat. **6 puncte**
4. Justifică de ce Blajul este considerat centrul românismului ardelean. **6 puncte**
5. Comentează, în 30–50 cuvinte, supranumele de „mica Romă” pe care Eminescu îl folosește pentru a se referi la Blaj. **6 puncte**

B. Redactează un text de minimum 150 de cuvinte, în care să argumentezi dacă șederea la Blaj a reprezentat sau nu o etapă esențială din formarea intelectuală a lui Mihai Eminescu, raportându-te atât la informațiile din fragmentul extras din volumul *Eminescu. Viața* de Zoe Dumitrescu-Bușulenga, cât și la experiența personală sau culturală. **20 de puncte**

În redactarea textului, vei avea în vedere următoarele repere:

- formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție, enunțarea și dezvoltarea corespunzătoare a două argumente adecvate opiniei și formularea unei concluzii pertinente; **14 puncte**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație), așezarea în pagină, lizibilitatea. **6 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentează textul de mai jos, în minimum 50 de cuvinte, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice.

*Voi, șesuri nesfârșite sub ceruri largi de vară,
Ca ele liniștite și luminând ca ele,
Pe-aici îmi înfloriră și-aici se scuturară
În mersul vremii, macii copilăriei mele.*

*Și-n pacea dogorită de-a verii-nvâlvorare
Ea zace-n infinitul nelămuririi sale.*

*Purtând poveri de roade, trec carele greoaie
Cu boi blajini de-a lungul prăfoaselor șosele
Și doina, care-n focul văzduhului se moaie,
Îmi cade-n gând cu vremea copilăriei mele.*

*Voi, șesuri dulci ca lenea și largi ca nesfârșirea,
Cu depărtări pe unde mirajele tresaltă,*

*Și sufletu-mi în care vi se răsfânge firea
L-ați legănat cu râuri și-amieze laolaltă. [...]*

(Nichifor Crainic, *Șesuri natale*)

Notă

Pentru **conținut**, vei primi **6 puncte**, iar pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți *particularități de construcție a unui personaj dintr-un roman balzacian*, aparținând lui G. Călinescu.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele repere:

- prezentarea statutului social, psihologic, moral etc. al personajului ales;
- evidențierea unei trăsături a personajului ales prin două scene/secvențe comentate;
- analiza a două elemente de structură, de compoziție și de limbaj, semnificative pentru construcția personajului (de exemplu: acțiune, conflict, relații temporale și spațiale, incipit, final, tehnici narative, instanțele comunicării narative, perspectivă narativă, registre stilistice, limbaj, modalități de caracterizare etc.).

Notă

Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi **18 puncte** (câte 6 puncte pentru fiecare cerință/reper).

Pentru **redactarea** eseului, vei primi **12 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 3 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 2 puncte; punctuația – 2 puncte; așezarea în pagină, lizibilitatea – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseu trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Varianta 23

Subiectul I

(50 de puncte)

Citește următorul fragment:

3 octombrie

Senzația pe care ți-o dau oamenii care țin jurnal. Spre deosebire de ceilalți, ei simt mai tare că mor și încearcă să fixeze timpul: timpul lor, pe care îl decupează, îl țin în brațe, îl

Varianta 19

Subiectul I

(50 de puncte)

A. (30 de puncte)

1. explicarea sensului expresiei date (de exemplu: *Expresia „să ia măsuri” se referă la adoptarea unui comportament prevăzător, a unei atitudini de precauție.*) – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct **6 puncte**
2. menționarea a două trăsături ale oamenilor din perioada numită *Belle époque* pe care Ioana Pârvulescu le apreciază (de exemplu: *Două trăsături ale oamenilor din perioada numită Belle époque pe care Ioana Pârvulescu le apreciază sunt altruismul și politețea acestora.*) – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct **6 puncte**
3. identificarea a două motive pentru care în perioada numită *Belle époque* nu s-au luat măsuri împotriva unor conflagrații de anvergura unui război mondial (de exemplu: *Două motive pentru care în perioada numită Belle époque nu s-au luat măsuri împotriva unor conflagrații de anvergura unui război mondial sunt o prea mare încredere în mintea omului, în conștiința binelui, o candoare care i-a împiedicat pe oameni să se teamă îndeajuns.*) – 4 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct **6 puncte**
4. precizarea relației dintre *candoare* și *teamă* (de exemplu: *Oamenii din interbelic au dat dovadă de o mare candoare, de o încredere naivă în supremația binelui și în rațiune, astfel încât nu le-a mai fost teamă de iminența unor conflagrații mondiale, motiv pentru care nu și-au luat măsuri de prevenire a lor.*) – 4 puncte; precizare nuanțată – 4 puncte; încercare de precizare – 2 puncte; formularea răspunsului în enunț – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct **6 puncte**
5. prezentarea semnificației secvenței (de exemplu: *Secvența citată face referire la tendința de a idealiza sau de a eluda datele unei realități concrete, adesea amenințătoare. În confruntarea dintre existență și utopie pot apărea decalaje pe care suntem tentați să le ignorăm, însă aceste*

discrepanțe duc la inadaptare, la o raportare deformată la societate sau la context. Atunci când ne încredem orbește în forța binelui, în supremația rațiunii și a valorilor; putem avea surpriza ca „lumea” să fie de fapt altfel construită. Conștientizarea târzie a realității obiective creează sentimentul că ne situăm într-un univers ostil.): prezentare adecvată și nuanțată – 4 puncte; abordare schematică, ezitantă – 2 puncte; încercare de prezentare – 1 punct **4 puncte**

– respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct; corectitudinea exprimării, respectarea normelor de ortografie și de punctuație – 1 punct **2 puncte**

B. (20 de puncte)

– formularea unei opinii față de problematica pusă în discuție (*În încercarea de a-și extinde universul de existență și de cultură, ființa se caracterizează printr-o nevoie manifestă de a se raporta la un sistem axiologic, fie el de natură morală, artistică, afectivă sau gnoseologică. Sunt de părere că, date fiind aceste condiții și în conformitate cu textul-suport, dorința de a ajunge la specificul unei epoci se poate justifica și prin necesitatea unor repere valorice, căci fiecare perioadă stă mărturie pentru afirmarea unor personalități, atitudini, idei sau principii.*) **1 punct**

– câte 2 puncte pentru enunțarea oricăror două argumente adecvate opiniei formulate (*În primă instanță, nevoia de a cunoaște o epocă mai mult sau mai puțin îndepărtată evidențiază libertatea și curiozitatea față de profilul moral, afectiv și intelectual al oamenilor de atunci, profil ce poate dobândi valoare de exemplaritate. În plan secund, incursiunea livrescă în epoci revolute este o formă de a accede la tiparele de cultură și de civilizație care stau la baza lumii actuale.*) **2 x 2 puncte = 4 puncte**

– câte 2 puncte pentru dezvoltarea corespunzătoare a fiecăruia dintre cele două argumente enunțate: dezvoltare clară, nuanțată – 2 puncte (*Astfel, este interesant să descoperim modul în care cei din trecut se raportau la legăturile interumane, să înțelegem valorile după care se ghidau, felul de a concepe relația dintre știință și viața practică, dintre aspirație și realitate. De aceea, configurația societății de azi, cu toate elementele de spiritualitate, dar și cu progresele materiale, nu se poate justifica în afara unui traseu firesc, de construire treptată a confortului din universul contemporan.*); încercare de dezvoltare, schematism – 1 punct **2 x 2 puncte = 4 puncte**

– raportarea la text în dezvoltarea oricărui argument (*În acest sens, Ioana Pârvulescu, autoarea interviată de Florian Saiu, mărturisește că a fost atrasă de „beneficiile sufletești” ale oamenilor din interbelic, care ar putea deveni embleme de altruism și politețe pentru omul contemporan.*) – 3 puncte; raportarea la experiența personală sau culturală în dezvoltarea oricărui argument (*Raportat la experiența mea culturală, pot aminti efervescența Renașterii, perioadă de înflorire fără precedent a tuturor formelor artistice. A cunoaște specificul Renașterii înseamnă a intra în atmosfera unei epoci*

care a redefinit prototipul umanității, repera arhitecturii, ale picturii, ale sculpturii etc. pe care le putem interpreta în contextul actual, vizitând, de pildă, o catedrală ca Notre-Dame de Paris, un muzeu ca El Prado din Madrid sau admirând opere de artă ale patrimoniului universal, cum sunt frescele lui Michelangelo din Capela Sixtină.) – 1 punct **3 puncte + 1 punct = 4 puncte**

- formularea unei concluzii pertinente (*Pe cale de consecință, dorința de a cunoaște o epocă se justifică, în mare măsură, prin necesitatea unor repera valorice, fără de care înțelegerea altor fenomene este lacunară, iar spiritul uman prejudiciat.*) **1 punct**
- utilizarea corectă a conectorilor în argumentare: utilizare adecvată – 2 puncte; utilizare parțial adecvată – 1 punct **2 puncte**
- respectarea normelor de exprimare (0–1 greșeli lexicale sau morfo-sintactice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) **2 puncte**
- respectarea normelor de ortografie și de punctuație (0–1 greșeli ortografice și de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) **1 punct**
- așezarea în pagină, lizibilitatea **1 punct**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 150 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al II-lea

(10 puncte)

Comentarea textului dat, evidențiind relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice (de exemplu: *Fragmentul citat surprinde condiția creatorului și mesianismul artei sale, încărcată cu semnificația unui depozitar al valorilor, al istoriei și al memoriei colective. Prima strofă conturează un pastel spiritualizat, proiectat pe fundalul unui timp crepuscular; înscris în seria „categoriilor negative” (H. Friedrich), ca particularitate a liricii moderne. În imagini sinestezice, „toamna” și „frunzele” „sângerau în gol tăcutul bocet viu”, alcătuind un tablou care apare ca o extensie a stărilor interioare inefabile. Meditația estetică și existențială cumulează, în strofele următoare, valențele unei arte poetice pe tema condiției creatorului, a cărui menire este să refacă prin logos experiențe originare – iubirea – și să scoată din uitare rădăcinile îndepărtate ale mitului: „cântaseși învățăturile iubirii”, „povesteai barbarilor de zei frumoși”. Inovațiile prozodice (ingambamentul, metrica variabilă, scrierea cu literă mică la început de vers) răspund unui ritm interior, unei muzicalități subiective care nu ține seama de constrângeri formale exterioare.) **6 puncte***

- comentarea adecvată și nuanțată, prin evidențierea relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 6 puncte
- comentarea textului, prin evidențierea ezitantă a relației dintre ideea poetică și mijloacele artistice – 3 puncte
- simpla precizare a ideii poetice/a mijloacelor artistice sau tendință de generalizare – 1 punct

- utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct (0–1 greșeli ortografice – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte); punctuația – 1 punct (0–1 greșeli de punctuație – 1 punct; 2 sau mai multe greșeli – 0 puncte) **4 puncte**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, textul trebuie să aibă minimum 50 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

Subiectul al III-lea

(30 de puncte)

Conținut – 18 puncte

- evidențierea a două trăsături care fac posibilă încadrarea *textului narativ* într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică: precizarea curentului cultural/literar, a orientării tematice – 2 puncte; numirea a două trăsături ale curentului cultural/literar sau ale orientării tematice precizate: 2 x 1 punct = 2 puncte; evidențierea celor două trăsături, prin valorificarea textului: 2 x 1 punct = 2 puncte **6 puncte**

(Creator al unei opere monumentale, bazată pe filosofia integrării omului în univers, Mihail Sadoveanu (1880–1961) ilustrează orientarea tradiționalistă a literaturii din perioada interbelică, prin interesul acordat civilizațiilor arhaice, mentalităților străvechi sau modelelor arhetipale. Apărut în 1930, Baltagul aderă la formula realismului etnografic, cu valențe mitico-simbolice, exemplificând vârsta „dorică” a romanului printr-o narațiune clasică ce surprinde ambiguitatea a două planuri: realist și mitico-simbolic.

Monografia ținuturilor moldovenești de la munte prilejuiește aventura de demascare și de pedepsire a celor care l-au ucis pe Nechifor Lipan. Misiunea justițiară a Vitoriei se îmbină cu alte teme predilecte ale prozei sadoveniene: „riturile de trecere”, viața pastorală, comuniunea om-natură, complementaritatea tradiție/inovație, conflictul dintre generații. Tehnica detaliului semnificativ exprimă analogia cu nivelul de profunzime a semnificațiilor textuale. Acțiunea vindicativă și răscumpărătoare este prezentată din perspectiva obiectivă a naratorului heterodiegetic care relatează la persoana a III-a. Pornind de la vechi balade populare, autorul revalorizează eposul folcloric, împletind o narațiune în spirit justițiar cu elemente monografice și antropologice. În centrul operei se află un personaj feminin singular prin statornicia sentimentelor, respectul față de tradiție și spiritul dreptății.)

- comentarea a două secvențe relevante pentru tema *textului narativ* studiat:
- precizarea temei – 2 puncte;
 - comentarea oricăror două secvențe relevante pentru tema *textului narativ* – 2 x 2 puncte = 4 puncte: comentarea clară și nuanțată a două secvențe relevante 2 x 2 puncte = 4 puncte; încercare de comentare, tendință de rezumare – 2 x 1 punct = 2 puncte **6 puncte**

(În acord cu viziunea mitică, incipitul romanului reiterează o legendă sociogonică, o povestire alegorică despre rostuirea neamurilor; spusă de Nechifor Lipan „pe la nunți și cumătrii”, având sensul rostirii ritualice, de întemeiere a lumii prin cuvânt. Vocea bărbatului răzbate, ca un ecou stins, doar în conștiința intimă a Vitoriei. Sensul acestei istorisiri – viața muntenilor nu este deloc ușoară – conotează încercările continue ale vieții. Pentru a face față greutăților, Dumnezeu nu le poate da oamenilor de la munte „decât o inimă ușoară”. Logosul poveștii, auzită de la „un baci bătrân, care fusese jidov în tinereță” concentrează sensul înțelepciunii ancestrale, descoperirea luminii spirituale, iar alegoria anticipează destinul tragic al lui Nechifor.

Secvența coborârii în râpa de sub Crucea Talienilor; semnificativă pentru devenirea spirituală a flăcăului, erou de „bildungsroman”, concretizează viziunea mitică. Inițierea tânărului în „treptele lumii” (Al. Paleologu) se săvârșește sub îndrumarea unei femei, mama sa, contrar practicilor ancestrale unde mentorul este un factor masculin. Vitoria preia rolul lui Isis, zeița din mitul egiptean, care îl inițiază pe Horus în științe oculte precum cosmologia, migrația sufletului, arta sacră, medicină. Lăsându-l pe Gheorghită singur într-o prăpastie pustie să vegheze rămășițele tatălui său, Vitoria îl pregătește pe tânăr pentru inițierea virilă – moartea ființei profane anterioare și coborârea ad inferos, pe verticala lumii, asemenea lui Enea, eroul Eneidei, care descinde în moarte pentru a cere sfaturi de la umbra tatălui său, Anchise.)

- câte 3 puncte pentru analiza oricărui două elemente de structură, de compoziție și de limbaj semnificative pentru *textul narativ* ales **2 x 3 puncte = 6 puncte**
- analiza fiecărui element ales, justificând relevanța acestuia pentru *textul* ales – 3 puncte; abordarea schematică, fără justificarea relevanței – 1 punct

(Viziunea arhetipală, mitică este dublată de o perspectivă realistă, ilustrând monografia satului moldovenesc de la munte cu elementele ei specifice: mentalitate, familie, educație, tradiții, obiceiuri. Mesajul etic este conturat de misiunea Vitoriei care nu este doar o vendetă personală, ci presupune restabilirea echilibrului, prin actul său justițiar. Investite cu „solemnitatea tragică a unui ritual” (Ov. S. Crohmălniceanu), întâmplările transmit un accentuat sens antropologic. De asemenea, aventura personajelor este prezentată din perspectiva obiectivă a naratorului heterodiegetic, prin relatare la persoana a III-a. Omnisciența este trădată în episodul demascării vinovaților; când rolul enunțării îi revine Vitoriei.

Relațiile spațio-temporale determinabile configurează o geografie literară și susțin cele două planuri, mitic și realist, ale romanului. Cea mai mare parte a acțiunii se desfășoară în satul Măgura Tarcăului, topos matricial al existenței milenare. În afara acestui spațiu-matrice al spiritualității vechi există o lume necunoscută. Prin toponime se conturează itineraul lui Nechifor Lipan. Încadrarea temporală este însă vagă, conferind narațiunii tonalitatea mitului. Indicii de timp se înscriu mai degrabă în ritmurile sempiternale ale calendarului

bisericesc și ale naturii: „Sfântul Andrei”, „Postul Crăciunului”, „Boboteaza”, zilele de miercuri și vineri.)

Redactare – 12 puncte

- existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere **1 punct**
- logica înlănțuirii ideilor **1 punct**
- abilități de analiză și de argumentare **3 puncte**
 - relație adecvată între idei, între idei și argumente, formulare de judecăți de valoare relevante – 3 puncte
 - relație parțial adecvată între idei, între idei și argumente, formulare de judecăți parțial relevante – 2 puncte
 - schematism – 1 punct
- utilizarea limbii literare (stil și vocabular potrivite temei, claritate a enunțului, varietate a lexicului, sintaxă adecvată – 2 puncte; vocabular restrâns, monoton – 1 punct) **2 puncte**
- ortografia (0–1 erori – 2 puncte; 2 erori – 1 punct; 3 sau mai multe erori – 0 puncte) **2 puncte**
- punctuația (0–1 erori – 2 puncte; 2 erori – 1 punct; 3 sau mai multe erori – 0 puncte) **2 puncte**
- așezarea în pagină, lizibilitatea **1 punct**

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 400 de cuvinte și să dezvolte subiectul propus.

MACHETA VARIANTELOR STRUCTURATE PE SUBIECTE

Varianta	Subiectul I	Subiectul al II-lea	Subiectul al III-lea
1.	Andrei Cornea, <i>Cuvintelnic fără frontiere</i>	rolul notațiilor autorului	particularități ale basmului cult
2.	Cristian Pătrășconiu, <i>Adriana Babeși: Europa Centrală – câtă amintire? Câtă uitare?</i>	modalități de caracterizare a personajului dintr-un text dramatic	construcția personajului în basmul cult
3.	Gabriel Liiceanu, <i>Jurnalul de la Păltiniș</i>	modalități de caracterizare a personajului dintr-un text dramatic	tema și viziunea despre lume într-un basm cult
4.	I. L. Caragiale, <i>Scrisori și acte</i>	modalități de caracterizare a personajului dintr-un text dramatic	relația dintre două personaje într-un basm cult
5.	Dora Deniforescu, <i>Ioan Groșan și Florin Iaru, invitați la Brașov</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	particularități ale nuvelei
6.	Matei Călinescu, <i>Un altfel de jurnal</i>	perspectiva narativă	construcția unui personaj dintr-o nuvelă
7.	Ioana Em. Petrescu, <i>Jurnal</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	relația dintre două personaje dintr-o nuvelă
8.	Matei Vișniec, <i>Imigrația ca tragedie morală a Europei</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	tema și viziunea despre lume într-o nuvelă
9.	Octavian Paler, <i>Autoportret într-o oglindă spartă</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	particularități ale romanului realist

Varianta	Subiectul I	Subiectul al II-lea	Subiectul al III-lea
10.	Alexandru Paleologu, <i>Despre lucrurile cu adevărat importante</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	construcția unui personaj dintr-un roman realist
11.	Cătălin Davidescu, <i>Florentina Voichi – o propunere de „întoarcere la ordine”</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	tema și viziunea despre lume într-un roman realist
12.	Andrei Pleșu, <i>Despre frumusețea uitată a vieții</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	relația dintre două personaje într-un roman realist
13.	<i>Constituția României</i>	perspectiva narativă	particularități ale romanului psihologic/al experienței
14.	Ion Pillat, <i>Scrisori 1898–1944</i>	perspectiva narativă	construcția unui personaj dintr-un roman psihologic/al experienței
15.	Titu Maiorescu, <i>Direcția nouă în poezia și proza română</i>	perspectiva narativă	tema și viziunea despre lume într-un roman psihologic/al experienței
16.	Mihaela Petrov, <i>Victor Brauner văzut de Fabrice Maze</i>	perspectiva narativă	relația dintre două personaje într-un roman psihologic/al experienței
17.	Andrei Pleșu, <i>Din vorbă-n vorbă: 23 de ani de întrebări și răspunsuri</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	particularități ale unui text narativ aparținând lui M. Sadoveanu
18.	Academia Română, <i>Dicționarul General al Literaturii Române</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	construcția unui personaj dintr-un text narativ aparținând lui M. Sadoveanu
19.	Florian Saiu, <i>Ioana Pârvulescu: „Soarta îți joacă feste cumplite, când ești candid”</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	tema și viziunea despre lume într-un text narativ aparținând lui M. Sadoveanu
20.	Ioan Massoff, <i>Succesul</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	relația dintre două personaje într-un text narativ aparținând lui M. Sadoveanu
21.	Paul Cernat, <i>Nichita Stănescu, 30 de ani după</i>	relația dintre ideea poetică și mijloacele artistice	particularități ale romanului balzacian, aparținând lui G. Călinescu

Cuprins

În loc de prefață, o scurtă descriere...	3
Breviar teoretic	5
I. Textul argumentativ	5
1. Demersul unei argumentări	5
2. Conectori pragmatici cu rol discursiv → conjuncții, adverbe, prepoziții, interjecții, verbe, expresii și locuțiuni verbale, conjuncționale, adverbiale, prepoziționale	5
3. Rolul conectorilor în funcție de natura relației dintre secvențele discursului	6
4. Câteva recomandări practice...	6
II. Repere în analiza textului literar	7
1. Valori stilistice ale unor moduri și timpuri verbale	7
2. Particularități ale modurilor de expunere: <i>narațiune, descriere, dialog, monolog</i>	9
3. Genul dramatic. Aspecte definitorii, rolul <i>notațiilor autorului/al didascaliilor</i> , sursele și natura <i>comicalului</i>	11
4. Proza de <i>analiză psihologică</i> . Trăsături esențiale	13
5. <i>Personajul literar</i> . Modalități de caracterizare. Elemente de <i>portret</i>	13
III. Principalele curente literare și orientări estetice. Schițe de evoluție	15
1. Romantismul	15
2. Realismul	16
3. Symbolismul	17
4. Modernismul	18
5. Tradiționalismul	19
6. Neomodernismul	19
Variante propuse spre rezolvare	21
Sugestii de elaborare a răspunsurilor	187
Macheta variantelor structurate pe subiecte	247
Bibliografie selectivă	253